

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح ماده (۱) قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت»

مقدمه

مصرف بنزین در هر کشوری تابع عوامل مختلفی همچون تعداد خودروها، نرخ رشد جمعیت، میزان جمعیت هر کشور، وضعیت حمل و نقل عمومی، میانگین عمر خودروها، تکنولوژی به کار گرفته شده در تولید خودروها، قیمت بنزین و... است. بررسی این عوامل گویای این واقعیت است که هر کشوری برای اینکه بخواهد مصرف بنزین را مدیریت کند باید جامع‌نگری لازم در سیاست‌ها داشته باشد، در غیر این صورت سیاست‌ها به نتیجه منتج نخواهد شد.

در ایران نیز همواره تلاش شده است تا از مصرف بنزین کاسته شود، اما این هدف بدون در نظر گرفتن تمامی عوامل و متغیرها، مورد توجه سیاستگذاران قرار گرفته است. بنابراین اگر به شیوه‌ای برنامه‌ریزی شود تا آن جامع‌نگری وجود داشته باشد، اعمال مدیریت از طریق مکانیسم عرضه و تقاضا فراهم می‌شود. با در نظر گرفتن این نکته که آن جامع‌نگری وجود ندارد، لازم است به شیوه‌ای در کشور برنامه‌ریزی شود تا مقوله مربوط به مدیریت مصرف سوخت به صورت عام و بنزین به صورت خاص امکانپذیر شود. کارت هوشمند سوخت می‌تواند این امکان را فراهم کند.

مطابق آمارهای منتشره توسط شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی (سامانه کارت هوشمند سوخت) اجرای طرح کارت هوشمند سوخت و سهمیه‌بندی بنزین در کشور باعث گردید روند فزاینده قاچاق و مصرف بنزین متوقف شود و منفعت اقتصادی مستقیم و غیرمستقیم ناشی از اجرای طرح در مدت ۸ سال، حدود ۱۰۰ میلیارد دلار برآورد شده است.

اظهار نظر کارشناسی درباره طرح

۱. ضرورت‌های ملی کارت سوخت

توزیع عادلانه یارانه به‌عنوان یکی از محوری‌ترین خواست مردم از ابتدای انقلاب شکوهمند اسلامی، موجب شد که طی سال‌های پس از انقلاب، دولت‌ها همواره در بخش‌های مختلف و به‌ویژه انرژی، خواهان برنامه‌ریزی برای توزیع عادلانه یارانه باشند. البته دولت‌ها، همواره بر ساماندهی و بازمهندسی نحوه توزیع سوخت، به‌عنوان تنها راه حل برون‌رفت از وضعیت نامطلوب مصرف سوخت در سیستم حمل و نقل، تأکید داشتند.

همچنین، ضرورت مبارزه مؤثرتر با قاچاق سوخت، لزوم سیاستگذاری سریع دولت در صورت تشدید تحریم‌های احتمالی بین‌المللی و نیز ضرورت یکپارچه‌سازی مدیریت توزیع بنزین و سایر حامل‌های انرژی، زمینه را برای بازنگری در روند گذشته و به‌کارگیری سامانه‌ای با قابلیت پاسخگویی به چنین ضرورت‌هایی بیش از پیش هموار کرد.

۲. مدیریت توزیع سوخت

به‌منظور پاسخگویی به «چشم‌انداز»، «مأموریت» و «اهداف» مدون شده توسط شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی و شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران، جهت «توزیع سوخت در بستر فرآیندهای بهینه»، استفاده از راه‌حل‌های الکترونیکی به‌عنوان عامل کلیدی در تحقق اهداف راهبردی شرکت، امری ضروری بود.

مخصوص سخن علمی

مشخصات طرح

دوره دهم - سال اول

شماره ثبت:

۲۱۶

شماره چاپ:

۴۶۲

تاریخ چاپ:

۱۳۹۵/۱۲/۲۵

معاونت پژوهش‌های

زیربنایی و امور

تولیدی

دفاتر: مطالعات انرژی،

صنعت و معدن

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۳۱۰۱۵۱۷۷-۱

تاریخ انتشار:

۱۳۹۶/۱/۱۵

بدون شک، پاسخگویی به کلیه نیازهای بهبود در شرکت ملی پخش با استفاده از یک راه حل مبتنی بر فناوری اطلاعات امکانپذیر نبوده و باید با دسته بندی مسائل کلیدی مدیریت توزیع، راه حل های متنوع، اما یکپارچه در دستور کار این شرکت قرار می گرفت. بخشی از نیازهای مدیریت شرکت به قرار ذیل بوده است:

- برنامه ریزی توزیع و مصرف سوخت، در بخش حمل و نقل (تقریباً ۲۶ درصد مصرف نهایی انرژی کشور را به خود اختصاص می دهد) در جهت کمک های مؤثر به تصمیم گیری و تصمیم سازی های مدیریتی و حاکمیتی،
- افزایش امکانات کنترلی و نظارتی شرکت ملی پخش بر جایگاه ها و کاهش هزینه های مربوط،
- ساماندهی اطلاعات کلیه مصرف کنندگان (مشتریان) در بخش حمل و نقل و سهولت دسترسی سریع، دقیق و به روز به میزان واقعی مصرف سوخت و وسایط نقلیه به تفکیک مناطق جغرافیایی کشور و نوع کاربری (عمومی، خصوصی، دولتی و...)،
- ایجاد تغییرات سریع به صورت همزمان و هماهنگ در قیمت با سیاست گذاری ها، براساس کاربری وسایل نقلیه.
جهت پاسخگویی به نیازهای یاد شده باید سیستم اطلاعاتی قدرتمندی در اختیار شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی قرار می گرفت تا از یکسو امکان اعمال سیاست های متنوع را در اختیار دولت قرار دهد و ازسوی دیگر کمک های مؤثری در جهت مدیریت توزیع فرآورده فراهم آورد.

راهکارهای مختلفی برای ادامه استفاده از کارت هوشمند سوخت نیز وجود دارد که پس از تجهیز همه وسایل نقلیه (در هر کلاس) می توان اعمال کرد:

- تعیین نرخ اضطراری بنزین برای سوختگیری با کارت جایگاه ها،
- وضع عوارض ثابت برای سوختگیری با کارت جایگاه ها،
- أخذ عوارض انتشار آلاینده های هوا و ایجاد تراکم ترافیکی و استفاده از زیرساخت های جاده ای از مشتریان پرمصرف حامل های انرژی در سیستم حمل و نقل.

یکی دیگر از سیاست هایی که می توان از طریق کارت هوشمند سوخت اجرا کرد، مدیریت و کنترل معاینه فنی وسایل نقلیه، داشتن بیمه نامه شخص ثالث همه وسایل نقلیه و محدودیت های جرائم رانندگی می باشد.

داشتن آمار به روز وسایل نقلیه کشور نیز یکی از مزیت های استفاده از کارت هوشمند سوخت است که می تواند دولت را در سیاست گذاری برای مدیریت بر حمل و نقل و سوخت کشور تجهیز کند.

پیشنهاد

اصلاح قیمت سوخت در کشور در قالب قانون هدفمند کردن یارانه ها به صورت دقیق اجرا نشده است و قیمت سوخت در کشور به رغم پایین آمدن قیمت جهانی نفت خام، در مقایسه با برخی از کشورهای همسایه پایین تر است، لذا احتمال قاچاق فرآورده های نفتی در کشور وجود دارد. کارت هوشمند سوخت مختص هر خودرو که در طرح مورد توجه قرار گرفته است می تواند فرآیند شناسایی و کنترل قاچاق را تسهیل کند. با توجه به دستاوردهایی که کارت هوشمند داشته است و اطلاعات مناسبی را که در خصوص مدیریت حمل و نقل و مصرف سوخت در اختیار قرار می دهد، تصویب این طرح توصیه می شود.

